

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Збірник матеріалів
II-ї Всеукраїнської
науково-методичної конференції**

08 - 10 квітня 2020 року, м. Одеса

У збірнику опубліковано матеріали II-Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти», яка проходила 08 - 10 квітня 2020 року на базі Одеської національної академії харчових технологій.

Для педагогічних та науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, усіх, хто цікавиться питаннями забезпечення якості вищої освіти.

Рекомендовано до друку Оргкомітетом конференції

Редакційна колегія:

Єгоров Б.В.	- ректор Одеської національної академії харчових технологій, д. т. н., професор (голова редакційної колегії)
Трішин Ф.А.	- проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к. т. н., доцент (заступник голови редакційної колегії)
Дец Н.О.	- начальник навчального відділу, к.т.н., доцент
Корнієнко Ю.К.	- директор центру дистанційного навчання, к. ф.-м. н., доцент
Кручек О.А.	- начальник відділу контролю якості та сертифікації, к. т. н., доцент
Мураховський В.Г.	- директор Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти, к. ф.-м. н., доцент
Сярова А.С.	- методист Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти

Оргкомітет II-Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти» може не поділяти думку учасників. Відповідальність за зміст і достовірність поданого матеріалу несуть учасники.

предмету «Рекреалогія», а також специфіку тестів та творчих завдань на олімпіаді з рекреалогії, методика підготовки учасників олімпіади до участі в ній повинна бути розроблена з урахуванням розвитку у студентів дивергентного мислення, тобто такого, що спрямоване на відхилення від стандартів, на пошук нових методів вирішення проблеми.

Взагалі, поняття про дивергентність виникло відносно недавно, але є основою для якісної підготовки студентів до предметних олімпіад. Для мислення цього рівня характерними є високі швидкість і гнучкість мислення та присутність у ідеях оригінальності. Особливу роль у розвитку дивергентного мислення відіграє уява, яка стимулює незвичайне поєднання звичайних речей, їх незвичайних властивостей.

Методика розвитку дивергентного мислення під час підготовки до олімпіади з рекреалогії включає: прийоми пояснення нового матеріалу, прийоми розв'язування творчих завдань, форми проведення практичних робіт та типи тестів для самостійної роботи, що стимулюють до творчої діяльності, система спеціальних завдань (завдання на розвиток фантазії, на розвиток точності мислення) та вимоги до взаємодії викладача і студентів на заняттях (творча атмосфера, стимулювання ініціативності студентів тощо).

У дидактиці пропонується значна кількість методів та прийомів розвитку творчого мислення. На наш погляд, для вивчення рекреалогії найбільше підходить група методів пошуку альтернатив (брейнстормінг, метод нових варіантів та ін.), що ґрунтуються на переборі варіантів. Враховуючи особливості процесу навчання рекреалогії, можна вважати, що стимулювання студентів до пошуку різних варіантів розв'язку творчих завдань - це та база, на основі якої будується методика підготовки студентів до олімпіади з рекреалогії.

УДК 38: 101: 378

ВИЩА ОСВІТА У КОНТЕКСТІ ЇЇ РЕФОРМУВАННЯ

П.Г. Давидов

Донецький національний медичний університет, м. Лиман, Україна

Сьогодні українська система вищої освіти у міжнародних рейтингах займає досить високі місця (від 40 до 60) за рівнем оцінювання системи освіти і освіченості населення. МОН України у своїх рейтингах вказує, що провідні українські вищі входять у систему міжнародних рейтингів якості освіти, безумовно, можна цим пишатися і вважати, що освітня система досягла власних «рекордних» показників і відповідає потребам суспільства, навіть з огляду на прийняття наприкінці 2019 року чергової редакції закону про освіту (який попри те вже двічі «редагувався» з 2005р. - після долучення України до Болонської освіти та впровадження зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) випускників загальноосвітніх шкіл).

Нажаль вітчизняні ВНЗ поки що не здатні посідати лідерські позиції у глобальних університетських рейтингах: Academic Ranking of World Universities (більше відомий як «Шанхайський»), QS (Quacquarelli Symonds) World University Rankings, The World Reputation Rankings (організатори - Times Higher Education, Thomson Reuters) та поліфонічному європейському U-Multirank. Зрозуміло, що структура українських університетів не відповідає сучасним вимогам, які значною мірою орієнтовані на результати наукових досліджень.

Тезово проаналізуємо здобутки і «вузькі» місця сучасної української освітньої системи.

I. Стан системи освіти в Україні. Сучасна українська система вищої освіти за даними Державної служби статистики налічує близько 780 вищих навчальних закладів усіх рівнів акредитації та форм власності, у тому числі понад 300 вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації (університети, академії, інститути) та 400 - I-II рівнів акредитації (училища, технікуми коледжі). До державної форми власності належить 215 навчальних закладів III-IV рівнів акредитації та 200 навчальних закладів I-II рівнів акредитації; приватної форми власності - 96 навчальних закладів III-IV рівнів акредитації та 71 - I-II рівнів акредитації хоча ця система рівнів вже скасована та за даними вступної компанії 2018 року 218 закладів (існують лише на папері бо жодного студента не зараховано). Що свідчить про те наявна мережа вищих навчальних закладів набагато перевищує потреби України. Адже за радянських часів в країні було усього 150 вузів, у переважній більшості інститутів, а технікуми до системи вищої освіти не включалися. Тобто, за роки незалежності кількість вишів збільшилася понад ніж у два рази.

Для порівняння: у Німеччині з населенням понад 80 млн. - 104 університетів, у яких навчається менше 2 млн. студентів. За економічним розвитком Україна значно поступається Німеччині, а за кількістю студентів, академіків, докторів, кандидатів наук - значно випереджає. При цьому у середньому українському вузі навчається близько 6 тисяч студентів, тоді як у країнах ЄС - близько 12 тис., а в окремих країнах - до 22 тис. Це значить, що європейські вузи, концентрують у себе різні ресурси (фінансові, кадрові, лабораторні, технічні та інші), що призведе до зміцнення їх університетського потенціалу.

Зазначимо, що процес збільшення кількості вузів в Україні за часи незалежності частково мав своє об'єктивне підґрунтя:

1) Потреба у фахівцях, яких раніше готували у інших радянських республіках;

2) Був відкритий доступ до «освітньої ниви» приватному капіталу - з'явилися приватні виші. Сьогодні функціонують близько 90 приватних вузів, у яких навчаються близько 150 тисяч студентів. При цьому зазначимо, що теоретично держава отримує спеціалістів без вкладання власних коштів», проте, враховуючи те що приватні вузи - комерційні структури, які спрямовані

на отримання прибутку, а значить на високі показники прийому та випуску «фахівців», навіть і за рахунок якості їх підготовки.

По-третє, створення нових вузів державної та комунальної форм власності відбувалося без науково-аналітичного обґрунтування суспільних потреб у фахівцях та можливостей держбюджету.

По четверте, вузи не маючи належного бюджетного фінансування, у боротьбі за абітурієнта часто відкрито демпінгують, прагнуть зменшити витрати на підготовку «фахівця» (у тому числі фінансування науки, закупівлю підручників, оновлення лабораторної бази та ін.) й не маючи належного кадрового, зокрема, й науково-педагогічного потенціалу беруться за підготовку непрофільного спеціаліста (таким чином, із стін вузів виходять тисячі спеціалістів з дипломом, але без належного рівня компетенції).

II. Забезпечення якості освіти. Гарантувати «якість» відбору абітурієнтів до вишу та прозорість їх вступу до них (ліквідація «корупційного елементу») покликане зовнішнє незалежне оцінювання ЗНО.

Усі розуміють, що до вузів повинні вступати кращі випускники шкіл, а до престижних - кращі з кращих, бо можливість вчитися - це рівень знань, а не платня за навчання та диплом.

Проте, на сьогодні, багато випускників вузів, маючи 2-3 дипломи, не можуть ніде працевлаштуватися, найчастіше - із-за недостатнього загального освітнього рівня.

Тому однією з умов подання документів до вишу повинен бути сертифікат (ЗНО або курсів іноземних мов), при чому перевага повинна надаватися англійській мові. Досвід багатьох країн, які сьогодні займають провідні позиції у освітній галузі (Корея, Японія, Сингапур та ін.) свідчить, що фахівці, які вільно володіють англійською мовою, більш успішні у роботі, оскільки у них є можливість не тільки знайомитися з іноземною літературою, але й проходити стажування у провідних країнах світу (Англія, США, Німеччина, Японія та ін.), переймати передовий досвід.

При цьому варто вказати на ряд «вузьких» місць у проведенні ЗНО:

По-перше, якість тестових завдань ЗНО, так зокрема нарікають на «зарозумілість» деяких завдань, які ґрунтуються на суто фактологічному матеріалі окремого підручника, тому їх хоча й з мінімальною кількістю балів долають понад 90% абітурієнтів.

По-друге, за інформацією CEDOS, 2018 року студентами стали 57 % випускників шкіл (нагадаю, що в радянські часи ця кількість корелювалася із Заходом і становила понад 20 %. Після 1991 року вона сягнула в Україні - 80%, тоді як на Заході - 30. Це при тому, що ми маємо тенденцію до зниження кількості абітурієнтів ЗВО та зі збільшенням кількості українців, які хочуть вступати до іноземних вищів не лише на магістерський, а й на бакалаврський рівень).

По-третє, викладачі-предметники шкіл у своїй більшості не зацікавлені у якісному 100 % навчанні учнів (маленька заробітна плата, небажання учнів та

їхніх батьків, щодо якісного оволодіння знаннями та інші). Крім вчителів за предметами яких здається ЗНО які застосовують індивідуальний підхід, чи пропонують репетиторство.

По-четверте, ні вчителі, ні учні, ні їх батьки не зацікавлені брати участь у предметних олімпіадах та заходах Малої академії наук України (МАН) внаслідок їх комерціалізації.

По-п'яте, вузи у своїй більшості розглядають сертифікат ЗНО просто як перепустку до навчання у вузі.

III. Здобуття освіти в Україні і закордоном. Вчитися у закордонному вузі не легше, проте з економічної точки зору, отримувати освіту вигідно лише у тому випадку, якщо витрати (інвестиції) можна окупити. Тому велика кількість вузів в Україні може бути оправдана лише у одному випадку - якщо вони спрямовані на підготовку іноземних громадян. У нас навчаються за різними даними понад 50 тис. іноземних студентів (МОН, МОЗ), при цьому ми приймаємо усіх іноземців, які можуть заплатити за навчання. В інших європейських країнах (зокрема, Німеччині, Польщі та ін.), де також навчаються іноземці, критерієм здібності до навчання виступають знання, а не гаманець.

Тому й українські випускники шкіл, порівнявши умови вступу у провідних Київських вишах, обирають європейські. Адже з непоганим знанням англійської мови можна отримати освіту в польському або словацькому вузі, а споріднені слов'янські мови можна вивчити за півроку - рік. При цьому навчання в такому вузі коштує дешевше, а отриманий по закінченні диплом відкриває доступ до роботи у будь-якій європейській державі. Доречи, наші студенти, які навчаються у вузах Польщі та Словаччини у своїй більшості характеризуються як старанні та здібні до навчання, багато з них здобувають гранди та стипендії.

Висновок: сьогоденні реформування вищої освіти повинно відбуватися з урахуванням викликів сьогодення - конкурування, як вітчизняних, так і іноземних вишів за абітурієнта, бо боротьбу з явищем «відтоку мозків» оголошувати безглуздо. Єдиний вихід - створення в країні умов для реалізації творчого потенціалу молоді, що можливо за наявності розвиненої та високотехнологічної економіки, адже за слабкої економіки завжди буде вплив інтелекту і кадрів. Тільки створивши гідні умови для навчання власним студентам ми зможемо надавати освітні послуги й іноземним студентам, таким чином зміцнюючи і розвиваючи власну систему освіти.

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ОБ'ЄКТІВ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В АКАДЕМІЇ

А.П. Ліпін, І.М. Шипко

Підготовка висококваліфікованих фахівців для певної сфери промисловості включає виконання так званого «соціального замовлення», тобто

**ПЕРЕЛІК ЗВО УКРАЇНИ, ЩО ВЗЯЛИ УЧАСТЬ
У II-ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ**

1. Академія рекреаційних технологій і права, м. Луцьк
2. Бахмутський коледж мистецтв ім. І. Карабиця, м. Бахмут
3. Вищий навчальний комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівська медична академія ім. А. Крупинського», м. Львів
4. Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, м. Вінниця
5. Горлівський інститут іноземних мов Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет, м. Бахмут
6. Державний заклад «Запорізька медична академія післядипломної освіти Міністерства охорони здоров'я України», м. Запоріжжя
7. ДЗ «Луганський національний університет ім. Т. Шевченка», м. Старобільськ
8. Донецький національний медичний університет, м. Краматорськ
9. Донецький національний медичний університет, м. Кропивницький
10. Донецький національний медичний університет, м. Лиман
11. Донецький національний медичний університет, м. Маріуполь
12. Житомирський торговельно-економічний коледж Київського національного торговельно-економічного університету, м. Житомир
13. Запорізький державний медичний університет, м. Запоріжжя
14. Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ
15. Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, м. Івано-Франківськ
16. Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ
17. Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ
18. Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Кременчук
19. Луцький національний технічний університет, м. Луцьк
20. Маріупольський державний університет, м. Маріуполь
21. Миколаївський коледж Вищого навчального закладу «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», м. Миколаїв
22. Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ
23. Національний університет оборони України ім. І. Черняховського, м. Київ
24. Національний університет харчових технологій, м. Київ
25. Національний фармацевтичний університет, м. Харків
26. Одеська державна академія технічного регулювання та якості, м. Одеса
27. Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса
28. Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова (ОНУ), м. Одеса

- 29.Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка, м. Полтава
- 30.Східноукраїнський Національний університет ім. В. Даля, м. Сєверодонецьк
- 31.Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, м. Тернопіль
- 32.Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків
- 33.Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава
- 34.Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини, м. Умань
- 35.Харківська медична академія післядипломної освіти, м. Харків
- 36.Харківський національний медичний університет, м. Харків
- 37.Центральноукраїнський державний педагогічний університет ім. В. Винниченка, м. Кропивницький

Про проблеми формування соціальної відповідальності майбутнього фахівця А.О. Соловей, О.М. Кананихіна, Т.С. Ботіка, О.А. Мамроцька.....	184
Вибір варіативної компоненти в навчальних планах підготовки студентів в умовах реалізації закону «Про вищу освіту» І.М. Агєєва, Ю.В. Дьяченко, Є.М. Коренман.....	186
Використання інструментів маркетингу у системі менеджменту якості закладу вищої освіти О.А. Кручек, С.А. Памбук, О.В. Аксюта.....	189
Психогігієна у структурі особистісного розвитку майбутніх фахівців спеціальної освіти І.О. Шишова.....	191
The development of professional competence of future philologists in the institutions of higher education S. Petrova.....	194
Методика підготовки студентів до олімпіади з Рекреалогії І.С. Калмикова.....	197
Вища освіта у контексті її реформування П.Г. Давидов.....	198
Аналіз основних об'єктів оптимізації навчального процесу в академії А.П. Ліпін, І.М. Шипко.....	201
Роль лекцій в якісному засвоєнні студентами матеріалу що вивчається А.П. Ліпін.....	203
Ефективна комунікація студента та викладача - запорука успіху у навчанні Т.А. Кулаковська.....	205
Дослідницький метод навчання студентів спеціальності «Туризм» М.Л. Орлова, І.В. Крупіца, О.К. Гілко.....	206
Методика розвитку професійно-технічного мислення у студентів Т.А. Ревенюк.....	208
Шляхи забезпечення якості вищої освіти в медичних вузах О.В. Кірсанова, М.Г. Борозенець.....	210
Лабораторний практикум - невід'ємна складова частина навчального процесу О.Є. Воєцька, Т.В. Бордун.....	213
Щодо проблеми формування творчого мислення у студентів інженерних спеціальностей І.С. Лар'яновський.....	214
Основні мотиватори до навчання студентів медичних факультетів, які навчаються на старших курсах М.О. Ярцева.....	215
Ситуаційно-рольова гра в вивченні Пропедевтичної педіатрії О.В. Соляник.....	216
Використання методів симуляційного навчання при підготовці майбутніх педіатрів Ю.Г. Резніченко, О.М. Гиря, О.М. Лебединець, А.В. Каменщик, М.О. Ярцева, Н.І. Чудова.....	218